

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית
למידה בונה אדם

עברית במגזר הדרוזי

יחידת הוראה בנושא הניאום
חטיבה עליונה
משך היחידה: 3-4 שיעורים

הסבר למורה/הורה – רציונל הפעילות

מטרות היחידה:

1. לפתח קריאה והאזנה ביקורתיות בנאומים
2. לחשוף את התלמידים לנאום כטקסט שנועד למטרות שכנוע
3. הנאום הוא מטרה לחיזוק כישורי השיח הדבור, חיזוק תהליכי חשיבה, דרך להציג עמדה בנושא כלשהו תוך התבוננות דרך נקודות מבט שונות ולקראת העמקת הכתיבה הטיעונית.
4. לעמוד על מאפייני הניאום.
5. כיוון שהנאום מושתת על הפנייה לרגש, הוא מזמן שיח רגשי וכן התבוננות רפלקטיבית של התלמיד על הרכיבים המניעים אותו לאהדה או לדחייה ומכאן לפעולה הנדרשת.
6. התלמידים יחוו מה זה ניאום באופן אישי.

תוכן: יצירה, אתגר, דימוי, תרגיל וכד'

קישור לניאום

<https://www.youtube.com/watch?v=VnvORQB3XgM>

מהלך הפעילות:

1. שיח מקדים: המורה יציג את המילה ניאום ויבקש מהתלמידים לספר מה המילה " ניאום " אומרת להם. מי בדרך כלל נואם , באילו נסיבות נואמים, מה המטרה של הניאום? (5 דק')
2. המורה יסכם מה שעלה מהתלמידים ויתן רקע קצר על עקרונות הניאום (**חומר מצורף** **בנספחים**) (10 דק')
←
3. המורה יחלק לתלמידים את הניאום של בידן , וישמיע בפניהם את הניאום .
ניתן לפרש מונחים מורכבים שעלו בניאום ולהסביר אותם כדי לוודא שהתלמידים הבינו את הניאום.
4. המורה יחלק את התלמידים לחדרים לקבוצות 4-5 תלמידים בכל קבוצה (תלוי בגודל הכיתה).

5. כל קבוצה צריכה להאזין שוב לנאום ולנתח אותו על פי המדדים השונים להערכת נאום) כל קבוצה תתמקד במדד מסויים) (ניתן שיותר מקבוצה תדון באותו מדד וזה לפי גודל הכיתה

ומספר הקבוצות) **(תכני הדיון בנספחים)**

6. כל קבוצה צריכה להכין מסמך מסכם , שאותו תציג בהמשך. (15 דקות)

7. במליאה נציג אחד מכל קבוצה יציג את תוצאות הדיון בקבוצתו והתייחסותם לנקודות

שניתנו

להם. (10 דק')

8. המורה מסכם את מה שעלה בהצגות התלמידים ונותן משימה לתלמידים למפגש הבא. (5

דק')

שיעור שני :

משימת המשך:

כל תלמיד יחפש בתוך האינטרנט נאומים לאנשים ידועים וינתחו את הנאום הנבחר לפי הנקודות שהתייחסו אליהם בשיעור הקודם. (משימה שניתנה כעבודת בית בשיעור הקודם)

הם יענו על השאלות הבאות:

1 מדוע בחרת לחקור דווקא נאום זה או מה משך את תשומת ליבך בנאום שבחרת?

2 כתוב/כתבי בקצרה את עיקרי תוכן הנאום ואת נסיבות נשיאתו.

3 נתח/נתחי את הנאום על פי התבחינים שגיבשה הקבוצה.

בשיעור התלמידים יציגו בכיתה את תוצאות העבודה שלהם.

לסיכום מתן עבודת בית : כל תלמיד יכין נאום משלו שהוא ישא בכיתה בכל נושא שמעניין אותו

ניתן לתת מאגר של נאומים לבחירה:

[הנערה שהדמימה את העולם - נאום באו"ם - ועידת הסביבה - YouTube](#)

[ריבלין: שתקנו לפני רצח רבין, לא נשתוק היום \(ynet.co.il\)](#)

[בן גוריון - הכרזת עצמאות מדינת ישראל - YouTube](#)

[שישה מיליון קטגורים- גדעון האוזנר \(משפט אייכמן The Eichmann Trial\) - YouTube](#)

[נאום פתיחת מלחמת יום כיפור של ראש הממשלה גולדה מאיר ז"ל | הנאום של המדינה - YouTube](#)

[הספד של נועה בן ארצי \(נועה רבין\) עם כתוביות - YouTube](#)

[נאום השר בנט בחידון התנ"ך העולמי: "אנו כותבים כאן, במדינת ישראל, פרק נוסף בתנ"ך" - YouTube](#)

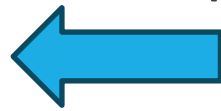
[כנס השפה העברית-נאום שרת התרבות - YouTube](#)

שיעור שלישי:

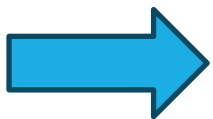
משימת המשך:

כל תלמיד יגיע מוכן עם ניאום על נושא אישי או חברתי והוא ישא ניאום למשך 3 דקות בזמן השיעור. (משימה שניתנה מהשיעור הקודם)

ניתן להעביר לתלמידים דף הערכה שכולל כל מדדי הערכת הניאום, ואז התלמידים יכולים להעריך את הניאומים שיושאו בכיתה. ויתנו משוב. (המחווה בנספחים).

המלצה : ניתן לתכנן עוד שיעור להשוואה בין פרזנטציה לבין נאום

נספחים

קבוצה מספר 1: תדון בנסיבות הניאום ותתייחס לשאלות הבאות:

1. מהו הרקע לדברי הנאום? איזו אירוע שהתרחש ודרש את הנאום הזה?
2. מיהו הדובר, נושא הנאום, ומה מידת האמינות והקבלה שלו בקרב קהל השומעים-הנמענים? מה ידוע לכם עליו?
3. באיזה עיתוי נישא הנאום? מתי נישא הניאום?
4. למי יועד הנאום – בפני איזה קהל הוא נישא? (שימו לב: ייתכן שהוא נישא בפני קהל מסוים אך בה בעת הוא כוון לאוזניים נוספות. חשבו מי אלה.)
5. באיזה אופן הוא נישא ואיפה – האם יש לכך משמעות? האם ואיך הוא שודר והופץ?

קבוצה מס' 2 : תדון במטרת הניאום ואיך הנואם מושך את תשומת לבם של הנמענים. להתייחס לנקודות

הבאות:

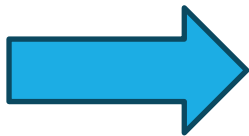
1. מה היא מטרת הנואם שקראתם. הסבירו על סמך מה קבעתם זאת
2. באיזו מידה תוכן הדברים אמין ומבוסס? האם הנואם מבסס את דבריו? הדגם מהניאום.
3. איך הניאום בנוי : להתייחס לפתיחה , לגוף ולסיום.
4. באילו אמצעים ריטוריים הנואם השתמש? האם יש להם חשיבות בהעברת המסר?
5. האם שפת הגוף ואופן דיבורו מסייע להעברת המסר ? הדגם את דבריך

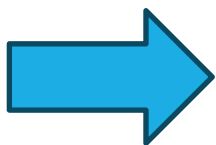
קבוצה מס' 3 : תדון בשפת הניאום ותענה על השאלות הבאות.

1. האם המשפטים מאופיינים בקיצור ובפשטות? הבא דוגמאות מהניאום.
2. האם הטקסט מאופיין בדיאלוגיות עם הנמענים: האם יש שימוש בשאלות רטוריות, בשימוש בגוף ראשון (אני ואנחנו) ובגוף שני (את/ה ואתם/ן) או בציטוטים? הביאו לכך דוגמאות וציינו באיזה אופן אמצעים אלה משרתים את המסר.
3. באיזו מידה הנואם עושה שימוש בחזרה על מילים, צירופים או משפטי מפתח ומדגיש באופן בולט רעיונות מסוימים? הביאו לכך דוגמאות וציינו באיזה אופן החזרות וההבלטות משרתות את המסר
4. להתייחס לטון הדיבור. האם הניאום מאופיין במילות הדגשה, הגבהה והנמכה הבאות להמחיש את עמדתו הרגשית של הדובר כלפי הנושא הנידון. ההגברה נעשית גם על-ידי שינוי בעוצמת הקול ובשפת הגוף של הדובר

מחווון הערכת ניאום

https://meyda.education.gov.il/files/Pop/0files/ivrit_hinuch_leshoni/Chativat-Beynayim/hab_aa_bap/daf_neom.pdf

מדדי הערכת ניאום

זיהוי נסיבות התקשורת

כדי לעמוד על טיבו של נאום יש לברר תחילה באילו נסיבות הוא נישא: מהו הרקע לדברי הנאום? איזה אירוע קודם או עתידי הוליד את הדרישה לנאום? האם עיתויו של הנאום הולם את רוח הדברים שבו, את גובה השפה ואת המסרים?

זיהוי מטרות הנאום

אריסטו הבדיל בין שלושה סוגים של נאומים, על-פי המטרות שלשמן נישאו:

— הנאום ממליץ לקבל או לדחות דרכי פעולה מסוימות ומסביר את עמדתו.

— הנאום מבקש ללמד סנגוריה או קטגוריה על אדם.

— הנאום מבקש ליצור הסכמה קבוצתית. תכלית הנאום היא לגבש את המשתתפים באירוע ולחזק את זיקתם הרגשית לערכים ולסמלים שהנאום מבקש לטפח בחברה.

— ככל שנושא הנאום רלוונטי יותר לקהל השומעים, כך יטרח הנואם פחות על אמצעים לריתוק תשומת הלב.

— המוען ירתק את קהלו ביתר קלות אם בדבריו ימסור על חידוש או יבשר בשורה טובה או רעה.

— יש לשמור על "עקרון הכמות". נאום ארוך מדי מכביד על ריכוז תשומת הלב ואילו נאום קצר מן המקובל עלול להתקבל כמביך או מאכזב.

— טיבו של המידע משפיע על מידת ריתוקו של הקהל. דובר שמפריח באוויר חדשות ללא זיהוי מקורותיו, מגיש טיעונים שאין להם ביסוס ומשתמש בהכללות גסות וחצאי אמיתות – מרחיק מעליו קהל הדורש התייחסות רצינית בנאום.

אופן העברת המסר כולל את האמצעים שנקט הנואם כדי לרתק קהל באמצעות הופעתו, קולו, מחוות גופו, הבעות פניו, נגינתו, קצבו ושתיקותיו. בקריאת נאום כתוב אפשר להתרשם מן השימוש בפתיחה מרתקת, בסיום מרשים ובשימוש באמצעים רטוריים

המוניטין של הדובר (האתוס) הוא רכיב מכריע בביסוס האמינות שמייחס הקהל לדבריו. מידת אמינותו של הדובר מושפעת גם מתולדות יחסיו על הקהל, עם עיתונאים ועם התקשורת.

☐ שפת הנואם

– המשפטים מאופיינים בפשטות ובקיצור.

– הטקסט מאופיין בדיאלוגיות עם קהל השומעים באמצעות שאלות רטוריות, באמצעות שימוש בגוף ראשון (אני ואנחנו) וגוף שני (את/ה ואתם/ן) ובעזרת ציטוטים הנמסרים כדיבור ישיר.

– בנאום דבור נושא הנאום בפומבי מרבה בהקבלות, בחריזות ובחזרות קצביות על מילים, צירופי מילים ומשפטי מפתח.

הטקסט הרטורי מאופיין במילות הדגשה, הגבהה והנמכה הבאות להמחיש את עמדתו הרגשית של הדובר כלפי הנושא הנידון. ההגברה נעשית גם על-ידי שינוי בעוצמת הקול ובשפת הגוף של הדובר